

(א) [קירקדוק לב.] (ב) רש"י
מ"ז. (ג) לשל לו: כי יבנות
יתכן
ליות אחור, (ד) [מכות]
[דנ.] (ו) [פסוק: קירקד]
(ז) שם דנ. (ח) יבנות לב.
כרמיות ד: [תמורה ד].
[פסוק]
(ט) יבנות לב: כרמיות
[דנ.] (י) [לשיל דנ.]
(יא) [ועת' חוק' חולץ וכו']
דק"ה ליתום ללמח וכו'
[ומוס' וצמיח ע"א. סוף ד"ה
פאליי אחת.] (ב) [ועת' חוק'
כתבות לו: דנ.] וחדל
(ג) [ודק עת.]

תורה אור השלם

- החמורה היה נדון בה ועשוי שיהסוף לעבור עמה עבירה אחרת נדון בקלה: **אמר רבא**. ודאי אי מקמי דאמא לקמן עבדיהו לתרוייהו לא איטריך לשמעיין כי איטריך למתניין כגון דנגמר דינו תחלה לקלה קד"א וכו': **מאן היה מילא וכו'**. ואע"ג דנגמר דינו לקלה: **בפקילה**. דכל דמיהא בם בפקילה^ה דהיא חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא איטריך קרא לשמעין: **בן סורר ומורה**. וקרי ליה שופר דם על שם שסופו לשפוך דמאמר^ה (ועל דף עס שמונה בפרשת דרכים וכו'): **בדאריה משא**. בפרשת מורה: **אל ההרים לא אכל**. סיפיה דקרא דזיק הוא חיה יחיה לומר זה דזיק גמור וע"כ משום דלא עביד הני לאו דזיק הוא אם עבר עבירות אחרות אלא לאו כמשמעותה מדרש: **אל ההרים לא אכל**. חסד נעריך לזכות אצומים מתוך שהוא חסד: **שלא נהנה מקופה של**

הגהות הגר"א

[א] בזכות אבות. נרשם קו
על חיצת בזכות ונ"כ
בשציל:

מוסף רש"י

צח אלמנה ונאסרה אמה משום
חמותו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו
משום אשת איש נדון בחמורה בשריפה
דהיא קדמה לכל אם הייתה אשת איש
ונועשת חמותו הואיל כשנשא צחה
דבר הייתה זו אסורה עליו משום
אשת איש תו לא חילי אסור חמותו
לאסור אשת איש ואינו נדון אלא
בחנק: **דאמר ר' אבהו**. ביבמות
בפ' ד' אהין: מודה ר' יוסי לאסור
מוסיף. ומחדש דבר על האשה הזאת
לאסור בה דבר חדש (ואו) לאסרה
על מי שלא הייתה אסורה עליו
מתחלה כגון הלא כשהייתה אלמנה
והיא חמותו הייתה אסורה לו משום
חמותו ומותרת לכל אדם וישנועשת
אשת איש הוסיף בה השם הזה איסור

גַּלְיָה טִימָא לִיבֵה לֵאמֹר הִי. לְהוֹדִיעָו בְּהִידָא שְׂהוּא טוֹעָה מִשּׁוּם דִּמְכַסֵּף וּמִנְטֵטֶר: אֵלֶּה אֹמֵר לוֹ אֲבָא כִּד כְּסוּב בְּסוּרָה. קס"ד בְּתַמְיָה קֶאֱמֵר וְכִי כִּד כְּתִיב בְּסוּרָה: סוּף סוּף הִינּוּ הֵךְ. דִּמְצִישׁוֹ וְאֹמֵר וְכִי יִפֵּה אֲתָה עוֹשֶׂה: אֵלֶּה. בְּנִיחּוּתָא אֹמֵר לוֹ מִקְרָא הָאֲמֹר בְּסוּרָה

ואומר לו אזי מקרא כך וכך כתוב
במורה והוא עלמו ישים על לבו על
מה זה מוזכרו. והבי נמי אין קל לומר
ללאבד לא תתנייה הכי: **ברנ"ג עבר**
עצירה שיש בה שתי מיתות. כגון ממותו
והיא אשת תש: **בזיקא הראשונה.**
בגמרא מפרש לה: **בז' פשיטא.**
בדממורה נדון שהיה אף בה מיתות.
דהיינו סליק אדעתא לידון בקלה ובי
אחמורי אחגר במה שעבר שתי
עצירות חילו לא עבר אלא על
הממורה היה נדון זה ועכשיו שהוסף
לעבור עמה עצירה אחרת נדון
בקלה: **אמר רבא.** ודאי אי מקמי
דאחא לקמן עבדיהו לתרויהו לא
איתטריך לאשמועינן כי איתטריך
לתתנייה כגון דנגמר דינו מחלה
לקלה **סד"א וכו':** **מנא הי מילתא**
וכו'. ואע"ג דנגמר דינו לקלה:
בספיקלה. דכל דמיהס צם בספיקלה
דהיא ממורה ואי דלא נגמר דינו קודם
לכן לא איתטריך קרא לאשמועינן:
מן סורר ומורה. וקרי ליה שופך דם
על אדם שסופו לשפוך דאמרי' (לעיל
דף ע"ג). שעומד בפרשת דרכים וכו':
אלהיהם מהם. ומהיה חברה: **אל**

ההורים לא אכלו. ספייה דקרא לדיק
הוא חיה יחיה לומר זה לדיק גמור
וע"כ משום דלא עבד הני לאו לדיק
הוא אם עבר עשיית אחרות אלא לאו
כמשמעותיה מדרש: אל ההרים לא
אכל. שלא נטטר לזכות אבותיו מתוך
שהוא חסיד: שלא לזכות מקופה של
צדקה. שדיק דבר גנאי לאלם הנו:

בזיקה הראשון. בנאות איסור שהחוקק הזה חתלה להזהר בו ולפרוש ממנו הוא נדון אצל לא באיסור הבא עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקסבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור מול הכל הריב אין כלל שני מיוחד:

תמורתו ונצעים אדם איש. כגון נשר

לְאֹמְנוֹת חֲבִירוֹ וְאֵל
שֶׁלֹא נִהְיָה מְקוּפָה שֶׁ
הוּא חַיָּה יְחִיָּה¹ כִּשְׁנֹה
לְמִקְרָא הַזֶּה הִיָּה בִּנְיָמִן
לְכוֹלָהּ הוּא רַחֲמֵי בְחֵרָה
אֲלֵא מַעֲתָה² אֵל תַּמְטֵם
בְּכוֹלָהּ אֵין בְּחֵדָא מִ
מִכָּל אֱלֹהִים חַיִּים נְמִי
עֲבִירָה: ³תְּנִיָּא כִּי־צִדָּה
בְּזִיקָה רֵאשׁוֹנָה הִבְאֹזַת
אִשְׁתִּי אִישׁ גִּידוֹן בְּחַמֵּי
חֲמוּתוֹ גִּידוֹן בְּאִשְׁתִּי
בֶּר אֲהֵבָה לְרֵבָא חֲמוּ
גִידוֹן בְּחֲמוּתוֹ לִידוֹן נְמִי
⁴אָמַר ר' אֲבָהוּ מוֹדֵה

מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחיייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חיייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת: אמר

תגא דאית ליה עזירות מחזקות בצרייתא דבסמון דקתני התרו בו
 ליה דמתני' קפריה מלקיות מחזקות מדקתני מי שלקה אי נמי קס
 ללכיפה הלכך אם איתא דבפתל' זייני הוא חזקה עד רביעית אין בו
 בשניה לר' ובשלישית לרשב"ג שאם יצבור אחר כך יהא מוחזק ור
 בסתמא מחלות הלכך אר מיתרין קרי' אפיכה לחודה לא קני ד

לא תימא ליה לאבוכ הכי דתניא ^אהרי שהיה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתיב בתורה סוף סוף היינו חך אלא אומר לו אבא *מקרא כתוב בתורה כך ^ב(הוא): **מתני'** ^אמי שנתחייב בשתי מיתות בית דין נידון בחמורה ^בעבר עבירה שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה ר' יוסי אומר נידון בויקה הראשונה שבאה עליו: **גמ'** פשיטא אלא איתגורי איתגור אמר רבא דהבא במאי עסקינן כגון שעבר עבירה קלה ונגמר דינו על עבירה קלה וחזר ועבר עבירה חמורה סלקא דעתא אמינא כיון דנגמר דינו לעבירה קלה האי גברא קטילא הוא קמ"ל בעא מניה ^א(אבוה) דרב יוסף בר חמא מרבה בר נתן מנא הא מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה דכתיב ^אוהוליד בן פריץ שופך דם [וגו'] אל ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא ואל הגלולים נשא עינו והוליד בן פריץ שופך דם כסיף את אשת רעהו טמא זו אשת איש בחנק ואל הגלולים נשא עינו זו עבודת כוכבים בסקילה וכתיב ^במות יומת דמיו בו יהיה בסקילה מתקף לה רב נחמן בר יצחק אימא כולהו בסקילה והוליד בן פריץ שופך דם זה בן סורר ומורה דבסקילה אשת רעהו טמא זו נערה המאורסה דבסקילה ואל הגלולים נשא עינו זו עבודת כוכבים דבסקילה א"כ מאי קמ"ל יחזקאל דילמא תורה קא מהדר א"כ איבעי ליה לאהדרה כי היכי דאהדרה משה רבינו דרש רב אחא בר' חנינא מאי דכתיב ^אאל ההרים לא אכל שלא אכל ^אזכויות אבותיו ועינו לא נשא אל גלולי בית ישראל שלא הלך בקומה וקופה ואת אשת רעהו לא טמא ^בשלא ירד לאומנות חבירו ואל אשה נדה לא קירב ^אשלא נהנה מקופה של צדקה וכתיב ^בצדק הוא חיה יחיה ^אכשהיה רבן גמליאל מגיע למקרא הזה היה כוכה ואמר מאן דעביד לכולהו הוא דחיי בחדא מינייהו לא א"ל ר"ע אלא מעתה ^אאל תטמאו בכל אלה הכי נמי בכולהו אין בחדא מינייהו לא אלא באחת מכל אלה הכי נמי באחת מכל אלה: עבר עבירה: ^אתניא כיצד אמר רבי יוסי נידון בויקה ראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש ונעשית חמותו נידון באשת איש אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו לידון נמי אאיסור אשת איש דהא ^אאמר ר' אבהו מודה ר' יוסי באיסור מסיף

מחזקת. תימה דבסוף פר
נשואין ומלקיות כרבי משום
וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם
אמר

דבסמך דקמיה המרו צו ושמח המרו צו והרנין ראש
קמיה מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריה המראה ועד
א חוקה עד רביעית אין כוסין אותו לכיפה כדמוכח בס
ר אחר כך יהא מוחזק וינסיחוהו לכיפה וש לומר דאין
אכיפה לחודה לא סגי בהכי ואי מתירין ביה אמלקון

לדלג ידעוין אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוה וכל קצוה כמחלה על מחלה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכו' ומבשעיהו וימלא כל דפריש אי אחא רשאי למושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוה והא דפרקינ' בגמ' טיפוח ליה לדוואל נקטין גינהו ה"פ לכל הפחות גרע משום לדוואל נקטין (פ' טו):

אִיתְגִּזְרִי אִיתְגִּזְרִי. וא"ת צפרק
אלו נערות (כמוצות לז).

דיליף מחובל בחציורו דכל הייל דליכא
ממון ומלקות ממונא משלם מילקא
ללא לקי ופריך מה לחובל בחציורו שכן
חייב צה' דברים ואי ממונא קולא
הוא שכן הותר מכללו צ"ד והשתא
איך יתכן לומר דקולא הוא אס כן
איתגורר איתגורר וייל דשאי הכס
משום דחס רחמנא אהפסד ממונו של

חצירות: **ונגמר** דינו לעבירה קלה ובו. תימה ואמאי נדון בחמורה הא הויא לה עדות שאי אתא יכול להזימה דאי מיתומי סהדי צתראי לא מיקטלי כיון דכלאו סהדותייהו גצרא צר

קטלא הוא דמומה צפיק דמכות
(דף ה.) גבי בלו שנים ואלמרו בחד
בשבא נגמר דינו של פלוני וכו' וי"ל
הדאב מירי כגון הרע עזירה שניה
עבר בפני ד"ר דלפלו עזדות שניה
אתה יכול להזימה מחייבין ליה לעליט
בטריפה משום ובערת הרע ועוד
יש לומר כיון דלי מיתומי קמאי או
מיתכחשי מהני סהדותיהו דבתראי
עדות שאתה יכול להזימה קרינן ביה:
ובתריב דמיו בו יהיה במקרה.
מכאן קשה לפי הקונט'

דבריש אחיה נשך (צ"מ סא: וסא) דלמרי
הוקשו מלוי רביה לשופכי דמים דכתיב
הכל צנחן נתן ופירש שם צקוטרס
דלמיו צו יהיה משמע דמים ששפך
שהעני את חבירו ומת ברצע עליו
ויצבו ולא יתכן כלל דהא לסקילה
אמיא הכא בשמעתין וצבאו ידעוני
דלמרי דמייסא צס וצכמה דומי
כולס לסקילה אחיין וגראה דדריש
מדכתיב הכל והוליד בן פריץ וגו'
ובכל הספרים גרסי' צפ"ק דתמורה
(דף ע"א) וסמיך ליה והוליד בן פריץ:
בדרן בויקה ראשונה. לאו מילתא
דפסיקא היא דהא חמותו
ונעשית אשת אב אסור מסיקא הוא
אי אית לי אחיין ולמאן דלמר סקילה
חמורה ילודי צאשת אב:

לידון נמי באיסורא דאשת איש.

לענין קרבן קא פריך
 שיתחייב צ' חטאות צשוגג איז נמי
 אס התרו בו משום אשת איש ולא
 התרו בו משום חמותו ורבה מהדר
 ליה בדמיוד איירי וזהו שכתב בו משום
 שניהם: **דאמר רבי אבהו** מודה
 ר' יוסי באיסור מוסיף. אע"ג דצפ'
 ד' לחין (יבמות דף לז: ושם) משמע דלא
 קיימא לצטוק מ"מ אמת הוא כדאי'
 צפרק אמרו לו (כריתות דף יד: ושם):
 (שיר ל"ב) **אפילו תימא רבי**
 שמשון בן **נחמיה** סבב צעירות

בָּצָא עַל יָצִמְתּוֹ (יְצִימָתוֹ מִדֶּס: וְסֵ) אֲמִרְיָן
מִתְּסֵם לֵן תִּנָּה כְּרוּתִיָּה דְּמִי שְׁלָקָה וְשִׁנָּה
בְּרַ מִלְקוּיֹת מִחוּקוֹת וְאִעִ"ג דִּלְשַׁכְתָּן
מִתְּסֵם מִלְקוֹת לִיכָה מִלֵּל מִקּוֹם מִשְׁמַע
מִחוּק בְּתָרִי אִו בְּתֵלֵם אִין מִתְרִין בּו
וְקֵלָת תִּימָה אֲמִי מִתְרִין בּו לִיפִיָּה
מִיִּיבּוּ יִפִּיָּה עַד שִׁיָּה מִחוּק לְעִבּוֹר
וְאִפִּיָּה הָא לֹא עִבְדִּין בִּיָּה מִתְרִי:
וְעַד

א מיי פ"ו מהל' ממרים הל' יא סמג
עשין שמ טוש"ע י"ד סי'
רמ סעיף יא:
ב ב ג ד מיי פ"ד מהל'
סנהדרין הלכה ד סמג
עשין נט: